

Vier je fouten!

Filosoferen met kinderen in de maand van de filosofie 2019

door Fabien van der Ham ©
Alles is rond | www.filosofiejuf.nl

Is het leuk om fouten te maken?

Ik stuntel, dus ik ben is het thema van de Maand van de Filosofie 2019. Mooi thema, want ook al vindt de mens zichzelf nog zo slim, er wordt ook heel wat af gestunteld. Dat geldt voor volwassenen én voor kinderen. Dat gestuntel kunnen we maar het beste accepteren, al valt dat niet mee!

Zeker op school lijkt het belang van goed en fout enorm groot. Terwijl goed en fout niet eens altijd aan de orde of te definiëren is. We roepen allemaal dat fouten maken niet erg is en dat we ervan kunnen leren. Ook kan een fout een belangrijk keerpunt zijn in je ontwikkeling of in je leven zelfs. Soms is het een stap naar een belangrijk inzicht. Ondanks alle voordelen zijn we toch als de dood om fouten te maken.

Hoog tijd dus om op andere manieren naar onze fouten te kijken en misschien zelfs wel onze fouten te gaan vieren. Je kunt hiermee een begin maken met deze filosofische praattips. Deze kun je gebruiken om met een groep kinderen te filosoferen.

Wat is filosoferen?

In een filosofisch gesprek mogen kinderen vrij denken en hun eigen ideeën onderzoeken. De mening van de gespreksleider blijft expliciet achterwege. De begeleider stelt alleen vragen. Het is belangrijk dat de kinderen steeds argumenten geven bij hun antwoorden. Dit kun je stimuleren met doorvraagvragen als:

- Kun je dat uitleggen?
- Hoe weet je dat?
- Wie bepaalt dat?
- Zou het ook anders kunnen zitten?
- Is dat altijd zo?
- Kun je een voorbeeld geven?
- Bestaat daar een regel voor?

Lees eventueel ter voorbereiding de gratis mini-cursus filosoferen met kinderen op www.filosofiejuf.nl.

Start gesprek: klunzenfilmpjes kijken

Kijk eerst met de kinderen naar wat filmpjes van superklunzen als *Mr. Bean* of *Buurman en Buurman* (al gelang de leeftijd van de kinderen). Denk bijvoorbeeld aan 'Mr. Bean painting his house' of de aflevering 'de Boom' van *Buurman en Buurman*. Deze zijn te vinden op YouTube.

Bij *Mr. Bean* en *Buurman en Buurman* gaat altijd alles mis. Daarover zijn ze soms teleurgesteld en verbaasd maar ongelukkig lijken ze niet te zijn. Integendeel, ze zoeken steeds weer naar oplossingen.

Wat vinden de kinderen van deze optimistische flexibiliteit? Vinden ze dat logisch, goed, raar, bijzonder? Waarom?

Wie durft zijn grootste bloepers te delen?

Als opstapje naar een filosofisch gesprek werkt het vaak goed om eerst wat eigen ervaringen te delen. Dat is laagdrempelig en veel kinderen vinden elkaars ervaringen interessant. Voorbeelden maken het thema concreet en het nodigt iedereen uit om vanuit meerdere perspectieven naar de onderzoeksvraag te kijken. Door in te zoomen op deze voorbeelden komen er al snel ideeën over fouten maken en successen behalen naar voren.

Vraag daarom wie zijn grootste bloepers durft te delen. Laat een stuk of vijf kinderen vertellen.

Een filosofisch gesprek stijgt vroeg of laat altijd boven het persoonlijke uit. Dus na wat persoonlijke verhalen ga je op zoek naar het universele in deze ervaringsvoorbeelden. Je beweegt dan van 'wat geldt voor mij' naar 'wat geldt voor de mens'.

Dat kun je op twee manieren doen:

1. Je kijkt met de kinderen wat de overeenkomsten zijn tussen de voorbeelden en denkt vanuit daar verder.
2. Je gaat één van de ervaringen uitgebreid onderzoeken en analyseren. Dit noem je de Socratische onderzoeksmethode. Dit kun je doen door de volgende stappen te volgen:
  - a. Vertel wat de onderzoeksvraag is: is het leuk om fouten te maken?
  - b. Vraag welk voorbeeld het beste bij deze vraag past.
  - c. Laat alle kinderen zich in het voorbeeld verplaatsen en verdiepen. Hoe heeft dit zo kunnen gebeuren. Zou het iedereen kunnen gebeuren? Is het erg dat het gebeurd is? Etc.
  - d. Kinderen doen uitspraken over het voorbeeld als antwoord op de vraag. Op de ideeën die nu boven tafel komen wordt zo nodig goed door gevraagd.
  - e. Probeer vervolgens samen een antwoord op de vraag te formuleren.

Je kunt de filosofische hoofdvraag hierna nog verder onderzoeken met behulp van onderstaande graafvragen.

Graafvragen

Hoe voel jij je als iets mislukt?

Kun je ook trots zijn op momenten dat iets mislukte?

Kunnen dingen lukken zonder mislukkingen eraan voorafgaand?

Wat is het nut van fouten maken?

Waarom maken mensen fouten?

Maken dieren wel eens fouten?

Maken baby's fouten?

Wat als je steeds dezelfde fout maakt?

Wat is de leukste fout die je in je leven hebt gemaakt?

Als je niet gelukkig bent, heb je dan gefaald?

Heb je succes nodig om gelukkig te zijn?

Wat voor succes droom jij van?

Als dit lukt, ben je dan gelukkig?

Wat als dit niet lukt, ben je dan ongelukkig?

Zou het niet fijn zijn als alles perfect is?

Afronding

Vertel ter afronding over een grote mislukking van jezelf!

Verwerkingsopdracht: ontwerp je eigen kluns

Klunzen zijn leuk! Ze geven ons het gevoel dat we ondanks onze fouten best wel succesvol zijn. Er zijn veel beroemde klunzen zoals Mr. Bean en Buurman en Buurman maar ook Guust Flater of Donald Duck klunzen wat af. Het boek 'het leven van een loser' is ook bij de meeste kinderen wel bekend.

Kennelijk zijn klunzen prima hoofdpersonen voor een tv-programma of verhaal. Laat daarom iedereen zijn eigen kluns bedenken. De kinderen kunnen daarvoor het bijgevoegde werkblad gebruiken. De kluns hoeft geen mens te zijn. Het kan ook een klunzige kat, olifant, alien, robot of wat dan ook zijn. Als de kinderen goed over de kluns hebben nagedacht kunnen ze een verhaal over hem schrijven.

Gespreksfragment

Zou het niet fijn zijn als alles perfect is?

'Nee, want je hebt ook dingen nodig die niet perfect zijn anders wordt het leven saai.'

'Als alles perfect is, dan leer je niks. Dan ben je nooit meer blij denk ik. En als iets wel lukt omdat je hard gewerkt hebt dan ben je heel blij. Dus dingen moeten soms ook mislukken om soms heel blij te zijn.'

'Perfect bestaat door de dingen die niet lukken. Als mijn moeder een ei kookt, is hij altijd te hard. Soms is hij lekker zacht en dan is hij perfect.'

'Ja, net als met biefstuk.'

'Je leven is perfect als alles wat je leuk vindt erin zit.'

Wil je wel vaker filosoferen?

Misschien is een van deze producten wat voor je. Ze zijn praktisch, je kan snel beginnen, ze zijn betaalbaar en gewoon leuk om te gebruiken:

Denkdobbelen, om met kinderen filosofisch en creatief te denken.
ISBN 978-90-819717-5-1, € 21,95

Kan niet bestaat niet, verhalen en gedichten om mee te filosoferen, met uitgebreide praattips.
ISBN 978-90-819717-4-4, € 19,95

Praatprikkel, 50 filosofische vragen voor kinderen, bekroond met de Berrie Heesen Prijs 2012.
ISBN 978-90-819717-1-3, € 10,95

Praatplaatjes, om te filosoferen met jonge kinderen.
ISBN 978-90-819717-1-3, € 16,95

Praattoppers, om gespreksvaardigheden te leren.
ISBN 978-90-819717-6-8, € 19,95

Meer informatie op www.filosofiejuf.nl

Workshops

Of kom een workshop volgen om beter te leren filosoferen!

Filosofiejuf.nl is door het CRKBO erkend als onderwijsinstelling. Bovendien zijn alle workshops gevalideerd door het registerleraar.nl.

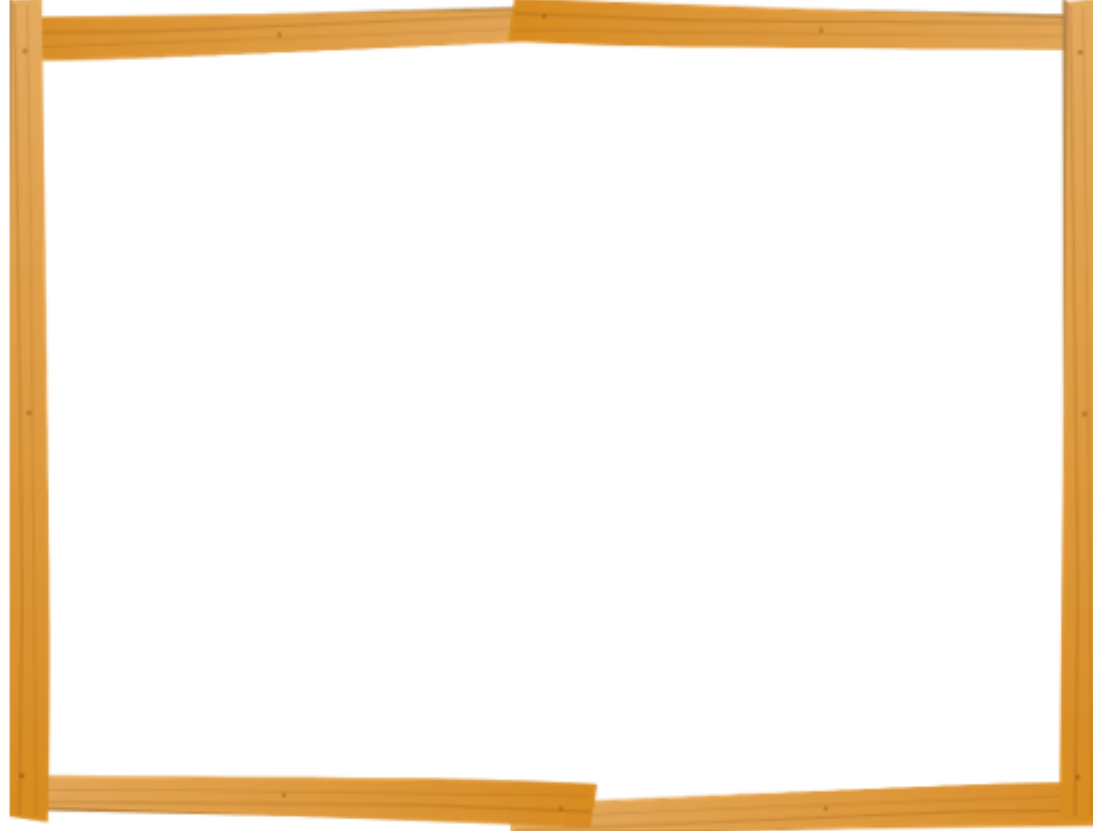
Er zijn vijf workshops:

- Introductie filosoferen met kinderen
- Verdieping filosoferen met kinderen
- Werkvormen voor filosofische onderzoeken
- Filosofie & Kunst
- Filosofie & Leesbevordering

Je kunt ze zien als elkaar aanvullende modules. Elk half jaar worden er nieuwe data ingepland.

Meer informatie op www.filosofiejuf.nl/webshop.

Ontwerp je eigen kluns

Mijn kluns heet: _____

_____

Mijn kluns is een: _____

_____

Wat valt op aan zijn/haar uiterlijk? _____

_____

Wat gaat bij hem/haar altijd mis? _____

_____

Wie is zijn/haar vriend/hulpje? _____

_____

Wie is zijn/haar vijand? _____

_____

Wat is zijn/haar doel in het leven? _____

_____